

VIII

POD KOMANDOM GLAVNOG ŠTABA SRBIJE

BORBE NA SEKTORU KRALJEVO — ČAČAK

Padom Kragujevca Nijemcima je bila ugrožena komunikacija Kraljevo — Čačak, kojom su se izvlačile snage Grupe armija »E«, a naročito sektor Kraljeva, na kojem su 2. proleterska divizija i sovjetska 223. divizija vršile jak pritisak. Da bi ojačali kraljevački mostobran Nijemci su izdvojili iz marševske kolone Grupe armija »E« dijelove 104. divizije, s tim što su mostobran proširili, te je sada njegova ivica išla: dolinom Zapadne Morave do istočno od rijeke Gruže, zatim preko Kotlenika, sela Bresnice, sela Preljina, pa sjeverno od Čačka do sela Vidova. Mostobran su povremeno pojačavale i jedinice iz nailazećih kolona. Odbranu Kraljeva prihvatila je ponovo formirana 7. SS divizija.¹

Poslije izvjesnog pomjeranja, raspored 34. armijskog korpusa (koncem oktobra na položajima sjeverno od komunikacije Kraljevo — Čačak) bio je: od Kotlenika do rijeke Čemernice, na položajima: Markovo brdo (t. 683) — selo Bresnica — selo Mojsinje — selo Preljina borbena grupa »Fišer«; a od Čemernice, grad Čačak i

¹ Nastala spajanjem od dijelova pristiglih sa juga, a radi objedinjenja neposredne odbrane Kraljeva.

prostor do Ovčarsko-kablarske klisure posjele su jedinice pod komandom Štaba 104. divizije (724. puk, 654. artiljerijski puk, protivtenkovski divizion, bataljon poljske žandarmerije »Daniel«, 1001. tvrđavski bataljon, bataljon mornara i četa tenkova).²

Pošto je sovjetska 223. streljačka divizija povučena na sjever, kao i dva puka 93. streljačke divizije, naše snage bile su oslabljene, pogotovu s obzirom na proširen i ojačan njemački front. Da bi unekoliko popravio situaciju, Glavni štab Srbije uputio je 22. oktobra na prostor sjeverno i sjeverozapadno od Čačka 23. srpsku diviziju, pa su 25. oktobra, nasuprot njemačkim snagama, stajale naše slijedeće jedinice — određene za napad i presijecanje komunikacije: 23. divizija na liniji sela: Vidova — Prljevor — Vranići; sovjetska 93. divizija sa 51. streljačkim i artiljerijskim pukom prema selu Preljini (sa ostala dva puka u dolini Ljiga i Kolubare); 17. divizija na položajima: Mojsinje — Bresnica — Bumbarevo Brdo; sovjetska 223. divizija sa dva puka prema Kotleniku na liniji sela Vitkovac — Srdakovac — Leskovac, a sa artiljerijskim pukom jugoistočno kod sela Vraneša.

S obzirom na novonastalu situaciju, 17. diviziji, umjesto da krene ka Beogradu, naređeno je da se 23. i 24. oktobra prebaci u dolinu Zapadne Morave — na front od Kotlenika do sela Preljine i privremeno potčini Glavnom štabu Srbije.

Pred mrak 22. oktobra 2. krajiška brigada sa tri bataljona iz rejona Topole izvršila je pokret preko Gornjeg Milanovca u pravcu Čačka, da bi se povezala sa Štabom sovjetske 93. divizije, radi sadejstva sa njegovim jedinicama u napadu na Čačak. Da bi se dogovorio i precizirao sadejstvo, komandant 17. divizije, pred mrak 23. oktobra, sastao se sa komandantom 93. divizije na njegovom komandnom mjestu u selu Brđanima. Istovremeno bataljon 2. krajiške brigade, koji se nalazio na obezbjeđenju u selu Lapovu, povučen je i preko Kragujevca i Gornjeg Milanovca upućen u sastav brigade. Nastupajući 24. oktobra od Gornjeg Milanovca prema Čačku, 3. i 4. bataljon 2.

² Zbornik 1/15, dok. 35, str. 117; *Završne operacije za oslobođenje Jugoslavije*, Beograd 1957, str. 193—196.

krajiške brigade iznenadili su grupu četnika i Nijemaca, razbili je i protjerali preko sela Banje i u toku dana ovladali položajima: Vučja glavica (k. 401) — Kotarino (t. 390) — selo Oštra. Drugi bataljon upućen je zapadno od komunikacije Gornji Milanovac — Čačak u pravcu sela Rakova i Vranića da uhvati vezu sa sovjetskim 51. pukom.

Uslijed naglih promjena situacije, divergentnih naređenja i mijenjanja zadataka diviziji, 6. proleterska brigada izgubila je tri dana (23, 24. i 25. oktobar) u pokretima od Kragujevca i Knića do Topole i nazad.³ Njen 1. i 2. bataljon 25. oktobra u 18 časova, iz pokreta su napali Nijemce na Bumbarevom Brdu, protjerali ih i potisli prema selima Bresnici i Mrčajevcima. Zorom slijedećeg dana Nijemci su protivnapadom odbacili ta dva bataljona iz sela Bresnice na položaje: Bresnički krš (k. 486) — Bumbarevo Brdo — Glavica (k. 368). U toku dana kao pojačanje u rejon Bumbarevog Brda privučen je 3. bataljon brigade, dok je 4. bataljon ostao za obezbjeđenje prostora Topola — Ovsšte (sve do 29. oktobra).

U Kragujevcu je 15. majevička brigada ostala kao posadna jedinica do 30. oktobra, kada je sa tri bataljona krenula na prostoriju Vitkovac — Gruža — Knić, ostavljajući jedan bataljon u Kragujevcu, čija je jedna četa upućena u Topolu još ranije — da smijeni 4. bataljon 6. proleterske brigade.⁴

U toku 27. i 28. oktobra 6. proleterska i 2. krajiška brigada, u sadejstvu sa jednim sovjetskim bataljonom i uz podršku artiljerije sovjetske 93. divizije, napadale su grupu »Fišer« sa ciljem da je razbiju i ovladaju linijom položaja Mojsinje — Mrčajevci, zapadne padine Kotle nika (sela Guncati i Tavnik), ali bez vidnijeg uspjeha i uz dosta velike gubitke. I napadi 31. oktobra i 1. novembra na tu liniju, radi sadejstva sa 23. srpskom divizijom i sovjetskim 51. pukom 93. divizije prilikom napada na Čačak, nisu uspjeli. Poslije oštih i žilavih borbi, u kojima su ponekad položaji prelazili nekoliko puta iz ruke u ruku,

³ Pošto je divizija po oslobođenju Kragujevca trebalo da krene u sastav 1. armijske grupe, i njena 6. proleterska brigada je 23. oktobra upućena iz Knića za Topolu.

⁴ *Zbornik* 1/14, dok. 151 i 199, str. 434 i 599; *Isto* 1/15, dok. 20, 180 i 181, str. 69, 489 i 520.

a gubici bili veliki (66 poginulih, 199 ranjenih, 16 kontuzovanih i 42 nestala), 17. divizija je prešla na aktivnu odbranu. Jedinice su se na dostignutoj liniji ukopale i utvrdile da bi manjim snagama, a povremeno i čitavim brigadama, stalno napadale — pretežno noću. Iste mjere preduzeli su i susjedi lijevo i desno (2. proleterska i 23. srpska divizija). Jedinice sovjetskog 68. streljačkog korpusa, koje su, izgleda, sa juga operativno obezbjeđivale glavninu snaga 3. ukrajinskog fronta, uglavnom su bile u odbrambenom položaju, s tim što su podržavale artiljerijom naše napade, a s vremena na vrijeme tukle artiljerijom njemačke kolone duž komunikacije Kraljevo — Cačak.

Od 25. oktobra dolinom Ibra svakodnevno su pristizale dosta jake njemačke snage u rejon Kraljeva, pojačavajući njegovu odbranu. Nijemci su branili grčevito zapadnomoravski pravac, jer im je samo on, poslije gubljenja moravskog, ostao za povlačenje preostalih snaga sa juga Balkana. Jedino se time može objasniti njihova tako uporna odbrana. Prvi naši napadi kao da su previjeli ovu činjenicu.

Odrambeni raspored 17. divizije 1. novembra bio je slijedeći: 2. krajiška brigada: Preljina — selo Oštra — selo Trepča, na utvrđenim položajima: Vučja glava (k. 401), Kotarino (t. 390), Bukovac (k. 415). Drugi bataljon brigade, koji je još ranije upućen u selo Pranjane, sadejstvovao je jednom bataljonu sovjetske 93. divizije u napadu na željeznički tunel kod sela Vidova i u presijecanju komunikacija u Ovčarsko-kablarskoj klisuri. Štab brigade nalazio se u selu Trepči; 6. proleterska brigada kod sela Bresnica, Guncati, Borač, na utvrđenim položajima: Popovo brdo (k. 473) — Bresnički krš (k. 486) — Bumbarevo brdo — Glavica (k. 368) i Štabom u selu Radmiloviću; 15. majevička brigada u rejonu: Kragujevac — Knić — Gruža, sa isturenim prednjim dijelovima na položaju: Golo brdo (332) — Veliki vrh (k. 429) — Lipov vis (t. 404) — Čukar (t. 425) i štabom brigade u Kniću; Štab divizije sve do 3. novembra ostao je u Kragujevcu, kada se prebacio u Knić; pozadinski dijelovi divizije i divizijska bolnica i dalje su ostali u Kragujevcu; hirurška ekipa podijeljena je u dvije grupe koje su pridate 2. krajiškoj i 6. proleterskoj brigadi.

Desno, na sektoru čačka i južno od Kosjerića, radi zatvaranja pravca prema Valjevu nalazile su se naša 23. i sovjetska 93. divizija sa jednim pukom u rejonu G. Milanovca, a glavninom u rejonu Ljiga.⁵

¹⁵ Zbornik 1/14, dok. 151, str. 434.

U iznijetom borbenom rasporedu 17. divizija ostala je sve do 27. novembra, održavajući stalno borbeni dodir sa neprijateljem. Svi pokušaji divizije i susjeda da presijeku odstupnicu kolonama Grupe armija »E« dolinom Zapadne Morave bili su bezuspješni, jer su položaji njemačkog 34. armijskog korpusa na pravcu Kraljevo — Čačak — Užice, a kasnije i prema Ljuboviji, stalno pojačavani raznim jedinicama iz glavne marševske kolone Grupe armija »E«.

Svaka od naših (2, 25, 17, 23. i 45) i sovjetskih (93. i 223) divizija, sve do 28. novembra, bila je razvučena, prosječno na više od 20 km fronta, dejstvujući uglavnom svaka za sebe u svojim zonama, te su — poslije više neuspjelih zajedničkih pokušaja da presijeku neprijateljev odstupni pravac Kraljevo — Čačak — morale preći na dejstva taktičkog značaja. Naime, dejstvovale su frontalno na položaje njemačkog 34. armijskog korpusa i bočno na odstupajuće kolone, težeći da nanesu neprijatelju što veće gubitke u ljudstvu i materijalu i da ometaju što više njegovo povlačenje, u čemu su imale izvjesnog uspjeha.

U tim dvadesetodnevnim borbama 17. divizija nanijela je neprijatelju slijedeće gubitke: oko 190 ubijenih i oko 260 ranjenih, a zarobila je: 14 vojnika, 1 podoficira i 4 oficira; dok je zaplijenila: 124 puške, 2 laka mitraljeza, 5 automata, 10 pištolja, 44 ručne bombe i 12 sanduka puščane i mitraljeske municije; sopstveni gubici: 72 poginula, 152 ranjena, 7 kontuzovanih i 37 nestalih boraca i starješina; izgubljeno: 32 puške i 5' puškomitraljeza.

Stab njemačkog 34. armijskog korpusa noću 27/28. novembra otpočeo je da se povlači iz doline Ibra i rejona Kraljeva. Jedinice 7. SS divizije napustile su desnu obalu Ibra i Kraljevo, pošto su porušile sve mostove i postavile na svim važnijim pravcima minska polja, i, pod zaštitom 104. divizije, pošle desnom obalom Zapadne Morave prema Čacku. Za to vrijeme grupa »Fišer« čvrsto je držala položaje na lijevoj obali Zapadne Morave — na liniji: Tavnik — Bresnica — Mrčajevci — Mojsinje, da bi slijedećeg dana i ona počela da se povlači pravcem Mrčajevci — Mojsinje — Konjevići — Čačak. Bataljoni 6. proleterske i 15. majevičke brigade izvršili su snažan napad na zaštitničke dijelove neprijatelja i u toku dana ovladale selima Lađevcem, Mrčajevcima, Mojsinjem, a zatim na-

stavile gonjenje prema Čačku. U novonastaloj situaciji Stab 14. korpusa orijentisao je: 25. srpsku diviziju sa Kotlenika preko planine Jelice ka Ovčaru i Užičkoj Požegi; 2. proletersku diviziju desnom, a 17. diviziju lijevom obalom Zapadne Morave ka Čačku.⁶ Srpske 23. i 45. divizija dobile su zadatak da dejstvuju na pravcu odstupanja neprijatelja duž komunikacije Užička Požega — Užice — Bajina Bašta — Ljubovija.

U toku 30. novembra 6. proleterska brigada dijelom snaga sadejstvovala je jedinicama 2. proleterske divizije u gonjenju neprijatelja desnom obalom Zapadne Morave, a dijelom snaga, u sadejstvu sa 15. majevičkom brigadom, gonila je neprijatelja lijevom obalom Zapadne Morave. Obje brigade do mraka potisle su neprijatelja do predgrada Čačka, a poslije noćnog bezuspješnog napada na Čačak, brigade su se povukle na položaje: Baluga — Konjevići — Preljina — Ljubić.

Završna etapa povlačenja Grupe armija »E« iz Srbije bila je obilježena jačim borbama od Požege i Užica ka Bajinoj Bašti i Ljuboviji, gdje su Nijemci u rejonu Ljubovije već bili podigli pontonski most za teška vozila. Mostobran je branila 11. vazduhoplovno-pješadijska divizija, obezbjeđujući svojim manjim dijelovima i komunikaciju ka Rogačici. Siri rejon Požege, na liniji Arilje — pl. Krstac — Ovčar — Kablar — selo Tučkovo — pl. Loret, branili su: 104. divizija, borbena grupa »Birgermajster« i 67. landesšicen puk. Na položaju kod sela Tvrđići — Ponikvice nalazila se borbena grupa »Hort«, u Užicu 7. SS divizija, a prema Višegradu borbena grupa »Skenderbeg«.

NA SEKTORU ČAČAK — UŽICE

Budući da je težište naših napada pomjereno na komunikaciju Čačak — Požega — Užice — Bajina Bašta — Ljubovija, a 23. divizija prebačena na pravac Užice — Bajina Bašta, 17. divizija, dobila je naređenje da glav-

⁶ Poslije dogovora između Glavnog štaba Srbije i sovjetskog 68. korpusa riješeno je da se jače aktiviraju sve snage u dolini Zapadne Morave, pa je zato 17. divizija privremeno potčinjena Štabu 14. korpusa. *Zbornik* 1/5, dok. 180, str. 502.

ninom snaga djeluje u Ovčarsko-kablarској klisuri i na komunikaciju Užička Požega — Užice, a da jednom brigadom sadijelstvuje sa Ljubica 2. proleterskoј diviziji u napadu na Čačak.

Divizijska zapovijest (30. novembra u 20 časova) precizirala je zadatke jedinicama: 2. krajiška brigada ošaće, uglavnom, na istim položajima (sjeverno od Ljubica), s tim da jedan bataljon prebaci istočno od Čačka na prostoriju sela Baluga — Konjevići, radi napada na Čačak i sadijelstva sa 2. proleterskom divizijom; 6. proleterska brigada, poslije prikupljanja na prostoriji Mrčajevci — Mojsinje, izvršiće pokret preko Preljine i Vranića da bi zaposjela prostoriju Mijokovci — Rujak (t. 536) — Kamen glava (k. 799) — k. 741 — Papratište — Tabanovići, sa zadatkom da aktivno djeluje na komunikacije u Ovčarsko-kablarској klisuri, te da dijelom snaga bočno sadijelstvuje 15. majevičkoј brigadi u napadu na Užičku Požegu; 15. majevička brigada, poslije prikupljanja u rejonu sela Konjevići — Preljina, proći će kroz raspored 2. krajiške i 6. proleterske brigade i razmjestiće se na prostoriji: Otanj — Kamenica — Duboko, sa zadatkom da djeluje prema Užičkoј Požegi i Užicu, radi oslobođenja tih gradova; artiljerijski divizion pomjeriće se iz Bumbarevog Brda u Preljinu, radi podrške 2. krajiške brigade; inžinjerijski bataljon prikupiće se i izvršiti pokret za Gornji Milanovac; divizijska bolnica i intendantura zorom 2. decembra prebaciće se iz Kragujevca za Gornji Milanovac; druga hirurška ekipa ostaje sa 2. krajiškom brigadom, a prva je pridata 15. majevičkoј brigadi; Štab divizije 2. decembra prebaciće se iz Knića preko Kragujevca za Gornji Milanovac.

DEJSTVA DUZ KOMUNIKACIJE UZICE — DUB — LJUBOVIIJA

Kada je 28. udarna divizija sa sektora Loznica — Ljubovija prešla u rejon Zvornika,⁷ Vrhovni štab, depešom od 1. decembra uveče, naredio je da se 23. srpska

⁷ Prebačena je u vezi sa situacijom u istočnoј Bosni i planovima Vrhovnog štaba da stvori operativne uslove za pritisak na Grupu armija »E« na pravcu: Zvornik — Tuzla — Doboj.

divizija hitno uputi na ranij-i sektor 28. divizije, da bi joj sadejstvovala na lijevoj obali Drine. Zbog ovog naređenja i uslijed situacije nastale odstupanjem neprijatelja, komandant Glavnog štaba Srbije 2. decembra bio je primoran da pregrupiše jedinice, odnosno 2. proleterska i 25. srpska divizija dobile su zadatak da likvidiraju Čačak i Užičku Požegu, a južnije Guču i Arilje, a 17. i 45. srpska divizija da presijeku komunikacije Užice — Višegrad i Užice — Bajina Bašta i likvidiraju garnizon u Užicu. Radi objedinjavanja dejstva, 45. divizija privremeno je potčinjena Štabu 17. divizije.

Pošto su jedinice 17. divizije bile u pokretu prema ranijoj zapovijesti, njen Štab u 15 časova 2. decembra izdao je novu dopunsku zapovijest:⁸ 45. srpska divizija sa dvije brigade napadaće pravcem: selo Karan — selo Lokva — Užice, a sa jednom brigadom, sa dosadašnje prostorije sjeverno od Rogačice, zatvoriće pravac Rogačica — Valjevo; 2. krajiška brigada sa prostorije sela Ljubića poći će najpovoljnijim pravcem preko komunikacija Užice — Valjevo i Užice — Bajina Bašta i izbiti na odsjek sela Bioska — Kremna, odakle će preduzeti rušenje pruge i drumu Užice — Višegrad, a sa dva bataljona izbiti na drum Čajetina — Užice (obuhvatajući i prugu) radi napada na Užice sa jugozapadne strane; 15. majevička brigada, pošto pređe preko komunikacije Užička Požega — Kosjerić, čvrsto će posjesti komunikacije Užice — Valjevo i Užice — Bajina Bašta i sa šireg sektora Kadinjače napadaće Užice pravcem Štitari — Dubci; 6. proleterska brigada preko Kosjerića napašće neprijatelja u selu Dubu i čvrsto posjesti komunikacije Dub — Bajina Bašta i Dub — Rogačica, a potom napasti neprijatelja u Bajinoj Bašti i Rogačici.

U vrijeme izdavanja zapovijesti, Štab 17. divizije nije obavijestio Štab 45. srpske divizije o tačnom mjestu i rasporedu neprijatelja u rejonu Užice — Kosjerić, a prema nepotvrđenim vijestima — koje su u toku pokreta stizale u Štab divizije — neprijatelj se nalazio s jačim snagama na Jelovoj gori i Dubu, a manjim u Kosjeriću. Zato je Štab 17. divizije izdao dopunsko naređenje (ako

⁸ Zbornik 1/15, dok. 108, 115, 118 i 181, str. 286, 303, 309 i 520.

vijesti o neprijatelju budu potvrđene), kojim je predvidio čvrsto zatvaranje svih pravaca koji izvođe od Užica i iz doline Drine ka Valjevu, na sljedeći način:⁹ 2. krajiška brigada bi se postavila na prostorijsu sela Leštansko — Godočevo — Kostojevići — Kruščica i odatle dejstvovala prema Rogačici i Dubi, radi njihovog oslobođenja; 6. proleterska brigada sa prostorijsu sela Makovišta —• Pološnica — Ruda Bukva — Godljevo dejstvovaće duž komunikacije Valjevo — Užice i sadejstvovati 15. majevičkoj brigadi pri napadu na Kosjerić; 15. majevička brigada sa prostorijsu sela Raža — Rosici — Brajkovići — Mionica napasće Kosjerić; 45. srpska divizija ostaće na dotadašnjim položajima, radi dejstva prema Užicu; artiljerijski divizion, pošto stigne u Valjevo, odmah će krenuti u pravcu Kosjerića.

Oko 10 časova 4. decembra tri bataljona 2. krajiške brigade napali su iz pokreta, između Kondera (k. 971) i Varde (k. 863), jaču kolonu neprijatelja koja se kretala starom cestom Užice — Valjevo. U borbi koja se vodila čitavog dana do pola noći, brigada je uspjela da potisne neprijatelja¹⁰ i ovlada Jelovom gorom i komunikacijom na liniji: Konder — Šuplja lipa (k. 884) — Glog (k. 869) — Crni vrh (k. 863) — Varda. Odatle je 5. decembra nastavila da potiskuje neprijatelja prema selima Dubu i Draksinu izbivši na liniju: Kik (k. 868) — Zaglavak (k. 610) — selo Paunovići — Repište da bi u borbama noću 5/6. i 6. decembra na komunikaciji Užice — Bajina Bašta uspjela da prekine neprijatelju saobraćaj, zauzme Dub i nastavi gonjenje prema Bajinoj Bašti.

Kada je neprijatelj 5. decembra ponovo krenuo starom cestom Užice — Valjevo i izbio na Konder i prema Vardi, njegovu jaču kolonu razbila su iz zasjede dva bataljona 6. proleterske brigade. Ovladavši tako ponovo Jelovom gorom i komunikacijom na liniji Konder — Varda,

⁹ *Zbornik* 1/15, dok. 41 i 181, str. 357 i 520.

¹⁰ To je bio 14. puk 7. SS divizije koji je zorom 4. decembra, kao desna pobočnica, trebalo da obezbijedi neometano izvlačenje ostalih snaga iz Užica ka Ljuboviji. Uspio je da potisne dijelove 45. srpske divizije sa Jelove gore i izbije na Vardu. U velikoj mjeri razbijen, odstupio je u toku 5. decembra prema Bajinoj Bašti. *Završne operacije za oslobođenje Jugoslavije*, str. 205.

6. proleterska brigada je nastavila gonjenje prema Drak-sinu, a slijedećeg dana vodila je uporne borbe na liniji Krusevije (k. 918) — Kik (k. 868).

Petog decembra 15. majevička brigada zaposjela je Kosjerić i sa dva bataljona nastavila pokret preko Kon-

*Komandant bataljona u 2. kra-
jiškoj brigadi, poručnik Dušan
Sovilj*

dera u pravcu Kadinjače, a sa jednim preko sela Cikota za selo Mijatoviće, pritiskujući neprijatelja (na komuni-kaciji Užice — Bajina Bašta) prema Užicu.

Takvim dejstvom 17. divizije bili su ugroženi nje-mački odstupni pravci Užice — Bajina Bašta i Užice — Rogačica, pa je zato dalje povlačenje neprijatelj morao da orijentiše prema Višegradu.

U četverodnevnom danonoćnim borbama 17. divizija ubila je ili ranila oko 480, zarobila 52 vojnika i oficira, a zaplijenila: 101 pušku, 33 automata, 21 laki mitraljez, srednji bacač mina, 13 re-volvera, 60 sanduka puščane i mitraljeske municije, 20 sanduka

mina za bacač, 12 tovarnih konja i ostalu ratnu opremu, a uništila: 39 kamiona, 2 borna kola i 62 tovarna konja (prema izvještajima brigada). Gubici divizije: 35 poginulih, 167 ranjenih i 7 nestalih, a uništeno: 3 puškomitraljeza, laki i teški mitraljezi.¹¹

Na osnovu ranijeg naređenja Vrhovnog štaba 17. divizija pošla je odmah usiljenim maršem u pravcu Loznice.¹²

Dvojica komandira iz 2. krajiške brigade

¹¹ " Zbornik 1/15, dok. 181, str. 520.

¹² Poslije oslobođenja Čačka, Vrhovni štab 3. decembra naredio je Glavnom štabu Srbije da rasformira 13. i 14. korpus i da od 23. 25. i 45. srpske, 17. istočnobosanske i 28. slavonske divizije formira Južnu operativnu grupu divizija pod komandom komandanta Glavnog štaba Srbije. Grupi je stavljeno u zadatak da forsira Drinu i dejstvuje pravcem: Zvornik — Tuzla — Doboj i time spriječi dalje povlačenje neprijatelja ka Brčkom, primoravajući ga na povlačenje mnogo težim i zaobilaznijim pravcem preko Višegrada i Sarajeva. Time bi bio solidno obezbijeden lijevi bok našoj Grupi divizija u Sremu.

Komandant Glavnog štaba Srbije odlučio je za prvo vrijeme da 2. proleterska i 25. srpska divizija nastave borbe protiv 34. armijskog korpusa prema Požegi i Užicu, a 17. i 45. srpska divizija da dejstvuju prema Bajinoj Bašti i Ljuboviji, postepeno ih orijentišući ka prostorijski Loznice, dok je 23. srpsku diviziju odmah uputio preko Valjeva u Krupanj.

Zbornik 1/15, dok. 170, str. 442; knj. 15, dok. 170, str. 442; Završne operacije za oslobođenje Jugoslavije 1944—1945, str. 204.